

Iv. Šubic, Gabrijela Preissova, Ljuba pl. Rabić-Gjalski in župan mesta Kranja, Šavnik.

Zvečer so se vršili še na raznih krajih komerzi pozno v noč.

Tako se je končalo vse v najlepšem redu brez vsake disharmonije! Zdelo se je, kakor bi bil duh Prešernove poezije proniknil v vso slavnost! . . . Nekako izpremenjeno je bilo vse . . . nebo nad nami in vse, kar nas je obdajalo . . . Ljubljana ni bila več Ljubljana! . . . Žal, da smo se tako hitro zopet pogreznili v vsakdanjost, da se je že drugi dan zopet stemnilo nad nami nebo, zahruli iz nova viharji! . . . — Kaj naj povemo skruniteljem Prešernovega spomina in njegovega spomenika? . . . Najbolje nič! —

Predavanje g. dr. Prijatelja o Prešernu, ki ga je imel na predvečer odkritja Prešernovega spomenika v „Mestnem domu“, je napravilo na poslušalce velik vtisk. Vsi, ki smo bili navzoči, smo čutili in se zavedali, da nam je podal dr. Prijatelj delo eminentne vrednosti, nekaj, kar je zahtevalo velike ljubezni do stvari in je absorbiralo ogromno duševnih sil. Vsakega posameznega stavka v njegovem predavanju smo bili odkritosrčno veseli, dasi se morda z njegovo vsebino nismo zlagali, vsaka beseda, ki jo je izgovoril, je bila globoko premišljena in je vršila poleg svoje navadne še drugo, rekli bi, tehnično nalogo. Kamenček na kamenček je pokladal in vse je kipelozelo z neko dobrodejno samozavestjo nasproti cilju, ki si ga je stavil g. predavatelj, ter zraslo naposled v dovršeno celoto, zlilo se v prekrasno harmonijo. Dr. Prijatelju bi ne bilo treba ničesar več pisati — njegovo ime ostane nepozabljeno! In vendar bi želel jaz, da bi predavatelj ne vztrajal pri vseh svojih mislih, ki jih je izrekel to pot o Prešernu, želel, da bi to svoje delo še enkrat preustrojil, še enkrat pretil. V formalnem oziru nam dr. Prijatelj ne more podati nič lepšega, nič popolnejšega, a v fino cizelirani, dragoceni posodi nam ponudi lahko nekaj, kar nam pojde še bolj v slast nego to, kar nam je ponudil zdaj. Dr. Prijatelj je še mlad, neizkušen, zato si je semtertja kaj umetno konstruiral in si razlagal tako, kakor se ne ujema z dejstvi življenja. Dr. Prijatelja čakajo še iznenadenja, in to je dobro, da — prijetna! Omenil bi lahko glede tega in onega kaj, toda omejiti se hočem na Prešernovo ljubezen. Gotovo je bila Julija Prešernu v nekem pogledu več nego ženska, zato je bil Prešeren baš pesnik! A bila mu je vsekakor tudi ženska! In če bi Prešeren tudi res ne bil nikdar govoril z Julijo — kar pa je precej dvomljivo — ali bi je ne bil navzlic temu lahko resnično ljubil, ljubil z vsemi silami svojega srca? Koliko ljubezni je na svetu, ki ostane večno prikrita in ki je tem večja, čim manj utehe je deležna! Dvojiti o resničnosti Prešernove ljubezni do Julije, se mi zdi nevarno! Brez te ljubezni bi bile najlepše Prešernove poezije — vsaj deloma — gole fraze! Še večja krivica pa se godi Prešernu, ako se smatra njegovo razmerje do Ane Jelovšekove kot neka temna stran v njegovem življenju. Čudno, kako se včasih zatrosi zmeta! Iz nizkotnega naziranja se porodi včasih kaj in to se podeduje od roda do roda! Neko besedico je izgovoril dr. Prijatelj, izgovoril pridušeno, boječ, kakor bi čutil, da je ta edina besedica v vsem njegovem predavanju preveč, in ta besedica je dirnila vsaj mene neljubo. Samo tri črke — a kaj je povedano ž njimi! Ne, v tem g. dr. Prijatelj nima prav! Njegovi zaključki slone na napačnih premisah! Tu ne izda niti pričanje lastne hčere Prešernove nič! Ona je poročala resnico, ali tako, kakor jo je opazila tedaj, ko je bilo življenje že ugonobilo poezijo onega razmerja. Tudi v zakonih ni drugače! Poročil ali ne poročil! Mi juristi vemo, kaj je po starem cerkvenem pravu zakrament zakona. „To je moja žena, to je moj mož“ — je zadostovalo, in naj je bilo kjerkoli! To, kar se smatra dandanes za zakrament

zakona, je samo ceremonija, ki jo je zakrivila manj cerkev nego država! Pa bodi temu, kakor hoče! Treba samo malo pomisliti in takoj se uvidi, da je bilo že z ozirom na obstoječe okolnosti absolutno nemogoče, da bi se bil Prešeren kdaj poročil. Čemu polagati torej na to dejstvo toliko važnost in delati take zaključke? Saj je možno, da se tudi radi tega z Ano ni poročil, ker ga duševno daleko ni dosegala, a iz tega vendar ne sledi še, da bi je ne bil ljubil s čistim srcem! Jaz sem uverjen, da je ljubil Prešeren Ano spočetka baš tako idealno, kakor je ljubil Julijo, uverjen tudi, da je občutil najblažje srečo, ko je videl, da mu lepo, mlado dekle vrača ljubezen! Ta idealna ljubezen je šla seveda svojo naravno pot, stopnjevala se je končno v zakonsko ljubezen, kakor bi se bila v drugih razmerah ljubezen do Julije. Iz čiste ljubezni se je torej razvilo ono razmerje in čisto je ostalo to razmerje do konca dni, navzlic vsemu, kar se je zvedelo in čulo! Tega prepričanja sem jaz in iskreno želim, da bi to prepričanje postalo splošno in da ne bi hodili Prešernovi nasprotniki mimo lepega spomenika s skrivno škodoželjnostjo, njegovi častilci pa s skrivno bolestjo! „Čist mora stati naš pesnik pred nami! Zato želim pa tudi, da bi dr. Prijatelj črtal tiste tri črke ter razlil tako preko svojega krasnega dela še čarobnejšo luč!

Predavanju sta prisostvovala med drugim odličnim občinstvom slavni Vrhlický in znana češka pisateljica Preissova. Dr. Prijatelju se je mnogo čestitalo in zaslužil je to! Naj dovoli, da mu i mi tu javno čestitamo!

Dr. Z.

Dolararjeva slavnost. V nedeljo 24. septembra so odkrili slavnemu slovenskemu juristu, Tomažu Dolinarju, ob udeležbi številnih pravnikov slovenskih in druge odlične družbe spominsko ploščo v Dorfarjih pri Škofji Loki. — Da se je izvršila ta slavnost, gre v prvi vrsti zahvala sodnemu svetniku dr. E. Volčiču, ki je objavil životopis našega slavnega rojaka v „Slovenskem Pravniku“ ter dal inicijativo za nabiranje potrebnih prispevkov. Omenjeni životopis je izšel tudi v posebni knjižici, o kateri še izpregovorimo.

† **Fra Grga Martić.** V samostanu Kreševu v Bosni je umrl dne 30. avg. v visoki starosti znani pesnik hrvaški, frančiškan Grga Martić. Rajnik je slovel daleč po slovanskem svetu, in po pravici, kajti bil je pesnik po volji božji, ki je ustvaril celo vrsto dovršenih, globokočutenih pesnitev. Najbolj znano njegovo delo so „Osvetnici“, v katerih popisuje na pretresljiv način trpljenje bosenske raje in grozovitosti, ki so jih zakrivali krvoločni Turki.

† **Venc. Novak.** Vsem čitateljem knjig „Matice Hrvatske“ dobro znani pripovednik Venc. Novak je umrl dne 20. septembra v Zagrebu šele 46 let star. Lahka mu zemljica!

Tiskovne hibe. V zadnjo številko našega lista se je vrinilo nekoliko ne-ljubih pomot. Tako se tiče popravek, naveden ob koncu lista, 19. in ne 13. vrste na 543. str. — V uvodni pesmi je čitati v 18. vrsti hladnega in ne blodnega. Podpis pod pesmijo „Pred Prešernovim spomenikom“ je pravilno Griša in ne Griše.

